

15. October 2026

Rat und Politik

Gemeenteraadsvergadering op de plek van het democratische nieuwe begin

© Stadt Bocholt

Aanleiding voor de bijeenkomst in de aula van het gymnasium was de herdenking van de eerste vrije gemeenteraadsverkiezingen na de Tweede Wereldoorlog. Op 13 oktober 1946 hadden de inwoners van Bocholt een nieuwe gemeenteraad gekozen, die op 30 oktober 1946 in het St.-Georg-Gymnasium bijeenkwam voor haar eerste vergadering. Het stadscentrum was op dat moment grotendeels verwoest; het gymnasium was een van de weinige bewaard gebleven grotere gebouwen. Een gedenkplaat herinnert tot op de dag van vandaag aan beide data.

Aanleiding voor de vergadering in de aula van het gymnasium was de herdenking van de eerste vrije gemeenteraadsverkiezingen na de Tweede Wereldoorlog. Op 13 oktober 1946 hadden de inwoners van Bocholt een nieuwe gemeenteraad gekozen, die op 30 oktober 1946 in het St.-Georg-Gymnasium bijeenkwam voor haar eerste vergadering. Het stadscentrum was op dat moment grotendeels verwoest; het gymnasium was een van de weinige bewaard gebleven grotere gebouwen. Een gedenkplaat herinnert tot op de dag van vandaag aan beide data.

Eerste wethouder Björn Volmering was deze plaquette tijdens een wandeling in juni tegengekomen. Zij vormde het uitgangspunt van zijn toespraak voor de gemeenteraad op woensdagavond. De gemeenteraadsleden van 1946 zouden hun mandaat hebben overgenomen in een stad "waar het aan bijna alles ontbrak", en in een samenleving die na twaalf jaar nationaalsocialistische dictatuur eerst weer moest leren wat democratische verantwoordelijkheid inhield. Deze verantwoordelijkheid verbindt de gemeenteraad en het bestuur

ook vandaag de dag nog. "We hebben iets overgenomen dat anderen met aanzienlijke persoonlijke offers hebben opgebouwd. En op een dag zullen we deze stad doorgeven - aan mensen die dan met de gevolgen van onze beslissingen moeten leven", zei Volmering.

Een blik op een notulen uit 1945

Ongeveer 85 procent van de stad was na het einde van de oorlog verwoest, het stadhuis zwaar beschadigd en de raadzaal uitgebrand. Hoe nijpend de situatie was, maakte Volmering duidelijk aan de hand van een notulen uit het stadsarchief. Op 17 september 1945 beraadslaagde het toenmalige, nog niet gekozen college van burgemeester en wethouders over de toestand in de stad. De aangestelde burgemeester, dr. Wilhelm Benölken, gaf daar openlijk toe dat hij niet wist hoe de mensen deze winter onderdak konden krijgen. Tegelijkertijd kondigde hij aan: "Ik wil alles in het werk stellen om de inwoners van Bocholt deze winter in de stad te houden."

Benölken kon geen succes beloven, maar wel dat hij zich niet bij de omstandigheden zou neerleggen, aldus Volmering. Dit onderscheid geldt ook voor de hedendaagse gemeentepolitiek: "We hoeven niet te doen alsof we elk antwoord al weten. Maar de mensen mogen verwachten dat we ons inspannen om een antwoord te vinden dat recht doet aan hun situatie."

Een ander fragment uit de notulen laat zien hoe direct het optreden van het bestuur het dagelijks leven van de mensen beïnvloedde. Bernhard Lensing wees erop dat een kind van vijf slechts een derde van de broodrantsoen van een zesjarige kreeg. Benölken bedankte uitdrukkelijk voor de opmerking. "Een opmerking over een misstand is geen verstoring van het ordelijke bestuurlijke werk", zei Volmering. Wie verantwoordelijkheid draagt, moet aanspreekbaar blijven. Tegelijkertijd herinnerde hij eraan dat de democratische doorstart niet zonder problemen was verlopen. Deze had een confrontatie met schuld, medeplichtigheid en het weggijken vereist.

Grote taken, beperkte speelruimte

Volmering wees het af om de wederopbouw als metafoor voor de huidige begrotingskwesties te gebruiken. "Onze situatie is niet te vergelijken met de existentiële nood van de naoorlogse periode." Wat de gemeenteraad en het bestuur verbindt met de gemeenteraadsleden van 1946, is de verantwoordelijkheid om onder de omstandigheden van hun eigen tijd voor Bocholt op te komen.

Met de begroting voor 2027 staat de stad voor een aanzienlijke berg noodzakelijke investeringen en infrastructurele taken, terwijl de financiële situatie en de schuldenlast de speelruimte beperken. "Het zou oneerlijk zijn om de indruk te wekken dat we aan alle verwachtingen tegelijk zouden kunnen voldoen", aldus Volmering. Woonruimte, toekomstbestendige scholen en kinderdagverblijven, een moderne infrastructuur, klimaatbescherming en een betrouwbare brand- en rampenbestrijding moeten in evenwicht worden gebracht met een verantwoorde financiering. Gezonde financiën en maatschappelijke verantwoordelijkheid mogen daarbij niet tegen elkaar worden uitgespeeld. Het stadsbestuur zal zijn steentje bijdragen door duidelijke prioriteiten te stellen en processen en normen te toetsen.

Volmering sprak uitdrukkelijk haar waardering uit voor het werk van de gemeenteraadsleden, die hun mandaat op vrijwillige basis uitoefenen naast hun werk en gezin. Net als de gekozen vertegenwoordigers uit 1946 hebben zij hun stad niet aan anderen overgelaten. Het is de taak van het stadsbestuur om hen een solide basis voor besluitvorming te bieden en besluiten vervolgens op betrouwbare wijze uit te voeren.

Zorg om de samenhang

Hij maakte zich vooral zorgen over de vraag hoe het samenleven in Bocholt zich ontwikkelt, zei Volmering. Hij constateerde met bezorgdheid dat het vertrouwen in instellingen en het gevoel deel uit te maken van een gemeenschap afnam. Dat komt vaak op een subtiele manier tot uiting, bijvoorbeeld bij ouderen wier sociale contacten wegvallen, bij gezinnen die hun dagelijkse leven nauwelijks aankunnen, of bij jongeren die voor zichzelf geen plek in de stad zien. "We mogen het uitblijven van een klacht niet verwarren met het ontbreken van een probleem." Voor de stad betekent dit dat er over de grenzen van afzonderlijke vakgebieden heen moet worden gedacht. Goede ontwikkelingskansen en participatie mogen niet afhangen van de wijk waarin iemand woont.

Met het oog op de komende beraadslagingen pleitte Volmering voor een eerlijke discussie over de zaak. Politieke concurrentie mag niet omslaan in persoonlijke vijandigheid. De gemeenteraadsleden van 1946 konden niet weten dat Bocholt acht decennia later een economisch sterke en leefbare stad zou zijn, en toch hebben ze zich ingezet voor deze toekomst. "We laten de volgende generatie niet alleen gebouwen en financiële verplichtingen na. We laten haar ook na hoe we met elkaar omgaan."

Misschien zullen onze opvolgers over 80 jaar ook hier

deze plek zitten, de notulen lezen en zich afvragen hoe wij met de uitdagingen van onze tijd zijn omgegaan. "Ik hoop dat ze dan kunnen zeggen: zij hebben verantwoordelijkheid genomen. Zij hebben hun stad verder ontwikkeld. En daarbij hebben zij de mensen niet uit het oog verloren. Dat is de verbinding tussen toen en nu. En dat is onze opdracht voor morgen", besloot Volmering zijn toespraak onder applaus.

De gemeenteraad van 1946

De op 13 oktober 1946 gekozen gemeenteraad telde 27 leden, waaronder vier vrouwen. De CDU leverde 14 gemeenteraadsleden, de SPD tien, het Centrum twee en de KPD één. In tegenstelling tot het college dat in september 1945 door het Britse militaire bestuur was benoemd, kwam deze raad voort uit vrije, gelijke en geheime verkiezingen. Tijdens de eerste vergadering kozen de gemeenteraadsleden dr. Wilhelm van Laak (CDU) tot burgemeester. Hij volgde dr. Wilhelm Benölken op, die in maart 1945 door de Britten was aangesteld. Tot

aan de oprichting van de Bondsrepubliek in 1949 behield het militaire bestuur aanzienlijke invloed op gemeentelijke beslissingen.

De volledige tekst van de toespraak van eerste wethouder Björn Volmering is te vinden op de website van de stad Bocholt onder www.bocholt.de.

